

Blinde jegere

Norges Jeger- og Fiskerforbund fortsetter med ensidig skyts mot lakseoppdrett, sist i Aftenposten 23. desember. Oppdretterne er også svært bekymret for villaksen. Men hovedårsaken til tilbakegangen er dårlig næringstilgang i havet. I kampen om føden må den minste laksen konkurrere med store bestander av sild og makrell, fastslår Havforskningsinstituttet. Villaksen sliter derfor også i elver hvor det ikke er oppdrettsanlegg i nærheten, og hvor lakselus ikke er et problem.

Av de 45 laksestammene vi har mistet, har ingen gått tapt på grunn av oppdrett. Men rømt oppdrettsfisk og økt luse-nivå kan utgjøre en trussel, og det tar oppdretterne på alvor. Derfor skal det også denne vinteren og våren gjennomføres samordnede avlusninger.

Jegerne bør gå i seg selv. Vi registrerer at NJFF har tatt varmt for å få skyte ulv som angriper jaktbikkjer. Vi har cirka 25 ulver igjen. Man tar ikke vare på truede arter ved å avlive dem. På samme måte som det ikke blir mer villaks av å fiske den opp fra elven når den skal gyte.

GEIR ANDREASSEN
adm. direktør, Fiskeri- og havbruksnæringens landsforening

Feilaktig advarsel mot legemidler

Hvert år får 850 000 nordmenn en resept på et potensielt vanedannende legemiddel. De fleste bruker middelet i rett dose over kort tid. De får effektiv hjelp for smerte, søvnproblemer eller angst i en nødsituasjon. De får bedre helse, kommer seg på jobb eller klarer en krise. En mindre andel bruker medikamentene i for høye doser og for lenge. De utvikler avhengighet. Hjelpen blir et problem. Dette er synd fordi undersøkelser viser at det er overraskende lett å trappe ned om man bare forsøker. Det finnes også dem som bruker for lite medisiner. Smerte eller angstpasienter som vil kunne ha god hjelp av medisiner, men som ikke tar det fordi de (unødvendig?) er redd for å bli avhengige. To innlegg i Aftenposten har nylig advart mot henholdsvis misbruk og stigmatisering. Til tross for uenigheten er begge bekymret over den økende bruken av vanedannende piller. Tall fra Reseptregisteret viser ingen økning i bruken av de fleste vanedannende legemidler, med unntak av noen nye opioider, som feilaktig lanseres som mindre vanedannende og nyere sovemidler der evt. fordeler forlengst er spist opp av salgskjøperen.

JØRGEN G. BRAMNESS
forskningsdirektør,
Senter for rus og avhengighetsforskning,
Universitetet i Oslo

AVGJØRENDE. Det mangler visjoner og ambisjoner i finansieringen av den frie grunnforskningen, som er avgjørende for å løse klimautfordringene.

Visjonær forskning nå

Debatt

NILS CHR. STENSETH
preses,
Det Norske Videnskaps-Akademi

Fri og grunnleggende. Det kan i dag synes fornuftig å fokusere på klimarelatert forskning – på bekostning av den frie grunnleggende forskningen: Klimaendringen er tross alt samfunnets største utfordring i dag. Dessverre glemmer man da hva den frie, grunnleggende forskning har bidratt med opp gjennom årene – og med sikkerhet vil bidra med fremover, ikke minst opp mot nettopp hvordan vi skal håndtere klimaendringene.

Å vite hvilken forskning som er relevant for å løse de utfordringer samfunnet til enhver tid står overfor, er meget vanskelig: relevansen er lett å påvise i ettertid, men så godt som umulig å forutsi i forkant.

Forutsigbarhet. Ingen kunne forutse at det arbeidet som matematikeren James Maxwell utførte på 1800-tallet skulle legge grunnlaget for dagens telefoni. Ingen kunne forutse hvilken enorm betydning Watson og Cricks oppdagelse av DNA-molekylets struktur på 1950-tallet skulle få, det være seg innen biologisk grunnforskning eller anvendt genteknologi.

Ingen kunne forutse at abstrakte matematiske fagdisipliner som tallteori og logikk skulle gi grunnlaget for all moderne datateknologi og koding av informasjon.

Ingen kunne forutse at Einsteins arbeid ville resultere i en billedbrikke som finnes i alles digitalkameraer – en oppfinnelse som i år ble belønnet med Nobelprisen i fysikk.

Sentral plass. Ingen kunne forutse at arbeid knyttet opp mot menneskets tidvis irrasjonelle adferd skulle få en sentral plass innen dagens økonomiske teorier. Ingen kunne forutse at Sverre Lysgaards bok *Arbeiderkollektivet* (1961) skulle bli et grunnleggende arbeid for å forstå hvordan underordnede i en bedrift samler seg i et forsvar overfor bedriften og ledelsen.

Selv om økningen i den totale støtten til norsk forskning de siste årene er gledelig, burde det satses langt mer offensivt og bredt på forskning i Norge, skriver Nils Chr. Stenseth.

ILLUSTRASJONSFOTO: NIDERLANDER/SCANPIX

Visjoner og ambisjoner. Norsk forskningspolitikk mangler visjoner og ambisjoner. Regjeringen har visjoner og ambisjoner på andre områder: når det gjelder arbeid for fred og menneskerettigheter, skal Norge være en stormakt. Tydeligvis ikke så innen forskningen. Å satse på den frie, grunnleggende forskningen ville for øvrig

være en fin måte å følge opp den internasjonale symboleffekten til Abelprisen i matematikk og Kavliprisene innen astrofysikk, nanovitenskap og nevrovitenskap (som alle deles ut av Det Norske Videnskaps-Akademi).

Økonomi. Norge har de økonomiske forutsetninger gjennom for eksempel Forskningsfondet som ble opprettet av Stortinget nettopp for å styrke den grunnleggende og langsiktige forskningen og fristille fra skiftende politisk styring.

Selv om økningen i den totale støtten til norsk forskning de siste årene er gledelig, burde det – om man skal leve opp til de ambisjoner det ble lagt opp til i fjorårets Forskningsmelding – satses langt mer offensivt og bredt på forskning i Norge. Nå legges for stor vekt på den mer anvendte forskningen i forhold til den grunnleggende og langsiktige forskningen. Det legges for mange restriksjoner på bevilgningen slik at våre beste forskere får sub-optimale arbeidsforhold.

Restriksjoner. Støtten til de frie forskningsarenaene har stått uendret i flere år, hvilket i praksis betyr en reell svekkelse. Den økonomisk vanskelige situasjonen våre universiteter har, gjør det ytterligere vanskelig for den frie grunnforskningen.

Dette fordi våre universiteter er, med sine brede spektrere av fagdisipliner og sine internasjonale nettverk, våre viktigste bindeledd og bidragsyttere til den internasjonale kunnskapsallmenningen.

Smuldrer. Det er verdt å minne om hva Robert Wilson, den første direktøren ved Fermilab (den berømte partikkelakseleratoren i USA), svarte på spørsmål fra et kongressmedlem om laben ville være til hjelp i forsvaret av nasjonen:

«No, but it will help keep the nation worth defending.» Om den frie grunnleggende forskningen ikke styrkes i dette landet, smuldrer en av hovedpilarene som vårt samfunn og kulturliv bygger på hen.

Med hensyn til forskning er fjorårets statsbudsjett med på å svekke vårt land. La oss få til en visjonær forskningspolitikk i 2010 – og på den måten videreutvikle hele vårt samfunn og kulturliv.

Den egentlige sannhet om Gaza

Debatt

KJELL OVE KLEIVENES
Molde

Sannhet. «Ikke glem Gaza!», ber Mads Gilbert. Hva er sant av det han forteller?

Gilberts «utsultede Gaza» har siste året fått 17 000-18 000 trailerlass med mat og medisiner. På YouTube ligger en billedserie fra en bugnende handlegate i Gaza by. Over 7000 av innbyggerne har siden Gaza-krigen fått medisinsk behandling i Israel, blant dem også terrorister. Slik er Israels «nådeløse blokade».

Når Israel holder tilbake bygningsmateri-

aler, er det fordi dette vil bli stjålet av Hamas. «Hadde de enda bygd en fabrikk», sukker en Gaza-innbygger til en journalist. Men terrorister er kriminelle. Helseministeren på Vestbredden har bedt Hamas gjøre rede for enorme mengder medisinsk utstyr som forsvant under krigen. Kanskje Gilbert kan spørre sine venner? Han savnet det visst på Shifa-sykehuset. Men som levende skjold måtte han nok se en annen vei. Israel fikk skylden.

Leveres av Iran. «Alt Hamas gjør er ulovlig», sier en talsmann for PA-myndighetene i forbindelse med at Hamas er i ferd med å bygge ut et hemmelig mobilnettverk for seg selv. Det dreier seg om store investeringer, og utstyret leveres av Iran. De «kvinner, barn og gamle» som lider, vet bedre enn Gilbert hvem som har skylden, men de vet også at det er farlig å si det.

Mads Gilbert vil ha oss til å tro at israelerne stadig likviderer sivilister i Gaza. Det dreier seg om terrorister som har utført eller planlegger et angrep.

Ikke beskytt. Trolig blir det en ny krig, og det israelske forsvaret forbereder seg bl.a. ved å oppdatere kartene over ikke-angrepsmål. Under «Cast Lead» hadde de koordinater på 1500 mål som ikke ble beskytt. Når et FN-lager ble truffet, var det fordi UNRWA ikke hadde rapportert. Gilberts «utbomba boliger, skoler og gudshus» var bombemål fordi de var våpenlager eller utgangspunkt for angrep. På Hamas' egen nettside kan en forøvrig se terrorister med våpen, forkledd som leger. Fortsatt greit for Gilbert?

Med Mads Gilbert og Erik Fosse som medienes øyne i Gaza, setter de kikkerten foran det blinde øyet.

KRONIKK

E-post: kronikk@aftenposten.no
Maks. 6500 tegn inkl. mellomrom.
Legg ved portrettfoto

DEBATT

E-post: debatt@aftenposten.no
HOVEDINNLEGG:
4000 tegn inkl. mellomrom.
Legg ved portrettfoto

REPLIKK: 2500 tegn inkl. mellomrom
UNDERINNLEGG: 2000 tegn.
KORTINNLEGG: 700-1100 tegn.
Kultur- og debattredaktør:
Knut Olav Åmås

Telefaks: 22 86 40 89
Post: Aftenposten, Debattredaksjonen,
Postboks 1, 0051 Oslo
Kronikker og debattinnlegg på nett:
www.aftenposten.no/mening

Aftenposten returnerer ikke artikler som blir sendt oss på papir.